

PITEȘTI-PLOIEȘTI INTERFERENȚE MUZEALE ÎN SECOLELE XIX ȘI XX

ZOE ST. APOSTOLACHE*

Cu mai mulți ani în urmă, după ce, prin profesia mea de muzeograf, am vrut să aflu, care a fost evoluția în timp a instituției muzeale în care lucrasem - Muzeul de Științe Naturale Ploiești.

Spre a putea cunoaște cât mai multe date despre oameni, inițiative și realizări din trecut, am cercetat o serie de documente mai noi și mai vechi care mi-au dezvăluit multe secrete ale primelor muzee prahovene.

Ca biolog m-a bucurat să aflu că primul muzeu realizat în capitala Județului Prahova (Ploieștiul) a fost unul de științele naturii... Am aflat totodată că inițiativa realizării unui asemenea muzeu aparținuse profesorului Nicolae Miclescu, sosit prin transfer, de la Pitești (locul său de naștere) la o catedră a Gimnaziului „Petru și Pavel” fondat de ploieșteni în anul 1867. Curând după instalarea sa, a lansat, în 1871, un apel și o listă de subscripție în vederea organizării, în clădirea școlii amintite a unui muzeu de științele naturii și a unei biblioteci. Ploieștenii au răspuns destul de curând apelului ce le-a fost adresat, așa că în anul 1873 s-a cumpărat de la Viena o primă serie de piese pentru muzeul ce avea să se înființeze. Desigur, suma adunată nu era foarte mare, încât, materialul faunistic achiziționat număra în total 15 piese - păsări și mamifere de proveniență europeană dar și două (un papagal și un struț), firește, toate erau... împăiate. Din donațiile ce au urmat, s-au procurat și piese de mobilier pentru expunerea pieselor muzeale existente. Profesorul Miclescu (devenit directorul Gimnaziului) a coordonat în paralel și amenajarea bibliotecii, astfel că aceasta, ca și muzeul, deveniseră două instituții funcționale, așa încât în 1878, primăria ploieșteană aprobă și subvenționează un post de conservator, în „vederea angajării unei persoane care să aibă grijă de bibliotecă și muzeu”. Cu aceste încurajări, muzeul având să primească și alte donații ce s-au succedat în anii următori, așa încât, în anul 1898 acesta se va muta în clădirea liceului „Petru și Pavel” de pe bulevardul orașului (actualul Colegiu „Mihai Viteazu”).

În noua locație, dezvoltarea muzeului a cunoscut o importantă dezvoltare și ceea ce este mai interesant acesta a devenit dintr-un muzeu inițial școlar, un muzeu public - vizitat nu doar de elevii din Ploiești și alte localități din Județ dar și cetățeni, localnici sau oaspeți ai orașului. După ce am luat cunoștință de lăudabila inițiativă a unui

* București.

intelectual piteștean în „Orașul aurului negru”, se cuvine să cunoaștem câteva date biografice ale acestuia.

Nicolae Micescu era descendent al vechiului neam de boieri, ai Miceștilor, din fostul Județ Muscel. Aceștia, la rândul-le se trăgeau din familia Buzeștilor, din vremea lui Mihai Viteazul. Tatăl său pitarul - Nicolae - Istrate Micescu, ctitor de biserici (în 1805 - zidește în Pitești o biserică declarată monument istoric). Nicolae și Maria Micescu, au avut un fiu Istrate Micescu, născut chiar la Ploiești. Acesta la rândul-i a fost cel mai ilustru urmaș al Miceștilor - Intelectual remarcabil (avocat) obține licența și doctoratul în Drept la Paris (1906), profesor de Drept civil la Universitatea din București; deputat liberal, vicepreședinte al Camerei Deputaților și ministru al Justiției în 1939 - 1940; considerat ca cel mai ilustru avocat din Sud Estul Europei. A decedat în 1951, ca deținut politic la pușcăria Aiud. Am schițat această scurtă prezentare a personalității fiului profesorului N. Micescu deoarece acesta s-a născut la Ploiești în anul 1881, în timpul perioadei ploieștene a vieții tatălui său.

Am evidențiat puținele date biografice de care am dispus (urmând a le completa ulterior) spre o mai bună înțelegere a faptului că acest profesor piteștean, provenind dintr-o familie de moșieri (școliți), cu biblioteci bogate, cu posibilități de cunoaștere a culturii și civilizației europene nu putea să nu gândească la elemente de bază în formarea și informarea școlărilor: muzeu și bibliotecă.

Impresionant este și faptul, că peste ani, când (ploieșteanca) tot prin adopțiune ca și prof. Micescu Nicolae, a beneficiat de câteva dintre primele piese ale primului muzeu de științele naturii din 1875-1876. Acestea, i-au fost oferite d-nei prof. M. Moșneaga de către ilustrul ctitor de muzee din Prahova - Nicolae Simache - și au constituit un prim patrimoniu de piese cu care a pornit muzeul apărut pe harta Prahovei în sec. XX, anul de grație 1956. E demn de remarcat și faptul că, inspirați de inițiativa prof. Nicolae Micescu, Inspectoratul de vânătoare al județului Prahova „își formulează propunerea de a organiza un Muzeu de vânătoare și biologie”. Acesta însă nu s-a realizat la Ploiești datorită lipsei unui spațiu corespunzător.

Depășind hotarele veacului al XIX-lea, vom merge - cu gândul - la Pitești, unde, în anul 1977 se organiza un interesant muzeu, cu o tematică mereu actuală. Este vorba de Muzeul de ecologie ca secție a Muzeului Județean Argeș.

Doamna profesoară Margareta Moșneaga, este realizatoarea la Ploiești a unui muzeu corespunzător rigorilor muzeografice ale sec. XX, în 1956, tot pe baze ecologice. Domnia sa era în același timp și custode onorific al Comisiei Monumentelor naturii din Academia Română, a fost entuziasmată de ideea piteștenilor. Custode sau nu, ideea protejării mediului și-a găsit în profesoara - muzeograf un combatant activ, bine pregătit și mai ales convins că această luptă înseamnă de fapt salvarea naturii, a vieții Planetei noastre. Așa se face că, profesorul Radu Stancu, directorul muzeului piteștean și principalul inițiator și realizator al Secției de Științele naturii cu tematică ecologică, a putut s-o convingă pe colega ploieșteancă să participe la realizarea dioramelor de la Pitești. În anul 1976 (?) profesorul M. Moșneaga, sosea în orașul argeșean cu toate uneltele necesare confecționării de frunze și flori din pânză, ce aveau să reproducă fidel, aspectul unor biotopuri pe care vizitatorul privindu-le trebuia să uite că nu se află chiar în mijlocul naturii. Toate acestea necesită o muncă imensă, pentru că și numărul frunzelor, petalelor ș. a. m. d. trebuiau să fie de ordinul miilor... Cum era vorba de o muncă minuțioasă (pentru fiecare frunză - nervuri, modelarea formei, etc.),

directorul R. Stancu desemnat urgent un colectiv de muzeografi (de la toate secțiile) spre a fi ucenicii cei harnici ai venerabilei muzeografe de la Ploiești.

Se cunoaște și faptul că Doamna Directoare M. Moșneaga, a avut și sugestii științifice la tematica elaborată de Radu Stancu și colaboratorii săi. Cei douăzeci de ani de experiență muzeală transformaseră profesoara de liceu într-un muzeograf și un cercetător științific unanim apreciat - atât pe plan local cât și național. Revenind la muzeul școlar realizat de intelectualul piteștean Nicolae Micescu și ulterior devenit public, amintim că multe dintre muzeele românești au apărut din inițiativa unor profesori bine pregătiți și entuziaști propagatori de cultură. Un astfel de început se pare să-l fi avut, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și Muzeul din Blaj. Astfel „Muzeul fizico-matematic - natural” are ca origine prevederile reformatoare ale lui L. Thun din 1849, care cereau ca pe lângă fiecare școală să se strângă colecții didactice.

Așa ca, deschizătorul de drumuri piteștean a făcut posibilă nașterea muzeului pionier de științele naturii la Ploiești, în secolul XIX și nu în secolul XX (1976-1977) cum s-a întâmplat la Pitești.

Ca o recompensă simbolică, peste decenii, o femeie bravă, o profesoară eminentă și mai ales o persoană care și-a dedicat viața unui vis profesional (ctitoria unui muzeu) care, odată împlinit, cu sufletul deschis noului, a înțeles să răspundă unei invitații prin care și-a dovedit nu doar priceperea ci și colegialitatea, altruismul și... eficiența.

Ambele personaje și-au înscris cu demnitate numele în cartea de istorie a muzeografiei românești. Prin realizarea, în Argeș și Prahova în premieră a două muzee științifice, s-a demonstrat cu prisosință dorința acestor intelectuali de a contribui la propășirea culturii și a științei, acolo unde i-a purtat destinul vieții fiecăruia.

PITEȘTI-PLOIEȘTI. MUSEOLOGISTIC INTERFERENCES IN THE 19-TH AND 20-TH CENTURIES

Abstract

The desire of increasing the cultural quality of the country led to the inauguration of two scientific museums in two important towns of the country: Pitești and Ploiești. Since then a permanent and important collaboration existed between the two institutions, a collaboration that led to the permanent growing of the cultural level of both the towns.